עד: הדר פרק ששי עירובין

מבוי שצידו אחד נכרי. פי' בתים (ה) וחצירות ולידו מ' ישראל בית וחלר אין מערבין אותו דרך חלונות כו' ולבסוף מסיק משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי וקאמר אם יש בתי ישראל אצל ביתו של ישראל פתוחין לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהן אין מערבין דרך חלונות זה עם זה להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי משום דאסור לדור יחיד במקום נכרי אלא ילמוד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא יתמשו אלו עמו במבוי כדי שיהא יחיד וירא מן הכנעני אלא יהרגנו ויצא כך פי' הקונטר' וא"ת אפי' יערבו יחד אין יהו מותרין להשתמש במבוי הא אין כאן אלא חלר אחת של ישראל הפתוחה למבוי ולא מישתרי בלחי וקורה דחצירות של נכרי לא חשיבא דלא שמה דירה וי"ל דבלורת הפתח מיהו יכולין להתירו או בפס ד' או בב' פסין משהו מכאן ומשהו מכאן ועוד דלמאי דמסקינן דטעמא דרב משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי ס"ל שפיר דדירת נכרי שמה דירה לענין ליאסר בתים וחצירות פתוחים לתוכו [א] אע"פ שאין צריך בתשמיש הנכרי להתיר בשבילו בלחי וקורה ואע"ג דנכרי אוסר עלייהו [ב] יכולין להשכיר או שמא אפי' שכירות אינו צריך לראב"ג [ג] ואע"פ שיש בתים של ישראל פתוחין לתוך אותו בית כיון דלא עיילי למבוי אלא דרך אותו בית חשיבי כולהו יחיד במקום נכרי ועוד אור"י דאפי' היו הרבה בתים וכל אחד פתוח לחלר לגבי מבוי הוי כל בני חלר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחלר שיש בה נכרי ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לראב"י אפי' יש הרבה ישראלים באותו בית כולהו חשיבי יחיד במקום נכרי [ד] והא דנקט חלונות פי' בקונטר' לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור"י פי' דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטח זה הדר בחלר בשכניו המשתמשין עמו ויתייחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מותר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו כיון שדרך פתחים יכולין לבא שם ומביא ר"י ראייה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מיירי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהיינו פתח הבית [ה] ופתח החלר [ו] דאי בחלונות מבתים לחלר אייר לא הוה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החלר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחלר אלא ודאי חלונות דווקא כדפרישית ולכך מיירי בפתוחים לבית טפי משום דבין בית ובית דרך לעשות חלונות כדפירש בקונטר' אבל בפתוחים לחלר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: **הדר אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו'.** ולפי' זה אין להעמיד בחלר אחת נכרי וחלר אחת ישראל דא"כ אפי' מערבין דרך חלונות להשכיר בתים פתוחים לחלר אין מבוי [ז] ויתר בלחי וקורה דאין כאן אלא חלר אחת של ישראל [ח] ועוד דמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי [ט] ויתר בלחי וקורה כיון דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחלר ישראל אלא בית אחד אלא הוה מוקמינן לה במבוי שלידו אחד הרבה חצירות ובתים של נכרי ולידו אחד הרבה חצירות של ישראל ובכל חלר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתים לכל בית שבחלר וקמ"ל דאין מבוי זה ויתר בלחי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע"י חלונות נמי אין מערבין [י] להשכיר בתים פתוחים לתוכו [יא] והא דנקט חלונות לאשמעינן דלא מיבעי אם יש פתחים בין כל בית ובית [יב] שנחשבים כבית אחד [יג] כדאמר רב לעיל וליכא שני בתים לחלר ולא מיבעיא נמי אם לא עירבו דרך חלונות שביניהם שאין כאן שני בתים לחלר כיון שאין היתר תשמיש לבית החיצון [יא] ולא שייך למבוי אלא אפילו עירבו דרך חלונות דהשתא שייכי כולהו בתים למבוי שיכולים להביא ע"י עירובן חפציהם למבוי ולא משום דהו עירוב נמי כחד כיון שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפילו אם כשיש פתח בין בית לבית ראוי לחושבן אחד בלא עירוב כשאין פתח אלא חלון אין ראוי לחושבן מ' אפילו עירבו מ"מ לא חשיבי בתים פתוחים לחלר כשפתוחים לבית עד שיהו שני בתים שניהם פתוחים לחלר ועי"ל דאם היו פתוחים בתים זה לזה דרך פתח ע"י עירוב הוו חשיבי שני בתים פתוחים לחלר דאע"פ דחילוקה אין עיקר יליאתה דרך בתים למבוי אלא מצד מ' מ"מ ע"י פתחים ועירובן נחשבים להיות מן המבוי [יב] אבל כשאין כי אם חלונות אין נחשבים להיות מן המבוי שלידו אחד ראוי לחושבן מ' נכרי וכו' גם לפי [ט] ההוה אמינא אייר בשאינו כי אם חלר אחת נכרי וחלר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע"י חלונות חשיבי שפיר שני בתים פתוחים לחלר [יד] ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמיה דירה וליכא אלא חלר אחת של ישראל והא דנקט אין מערבין דרך חלונות ולא נקט אין מערבין סתם ואפי' יש הרבה בתים פתוחים לחלר אחת לאשמועינן דאי הוה מבוי שני לדיו ישראל כי האי גוונא שאין כי אם בית מ' בחלר ובית מ' פתוח לו דרך חלון בתים וחצירות קרינא ביה [טו] ואע"ג דלעיל גבי חצירות חשבינן פתוחות זו לזו כחד ולקמן [דף עח:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתים זה לפנים מזה דלעשיריי הוו כולהו כבית שער ונותן הפנימי עירובו ואיו התם לפי שאין להם פתח אחר לרה"ר וכולם יוצאים דרך פתח אחד [טו] אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה"ר [יז] אסרו החלר דחשיבי בתים וקשה לר"י על פירושו דמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתים וחצירות כמה אמאי לא ידענא כיון דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמועינן דאי הוה לידו שני נמי ישראל דאיכא ב' חצירות וב' בתים לחלר ע"י עירוב חלונות ויתר בלחי וקורה ולר"י אתי שפיר שפירש דמיירי דאיכא חצירות דנכרים וישראלים טובא ועי"ל דה"א טעמא דרב משום דאין מבוי ויתר בלחי וקורה כו' והוה מפרשינן דאיכא טובא חצירות ובתים דנכרים ודישראלים ואין כי אם חלר אחת של ישראל הפתוח למבוי זה והשאר אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו לחושבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור ובמהדורא קמא פר"ת בענין אחר מבוי שלידו אחד נכרי כו' שמבוי כולו חצירות של ישראל אלא בראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה"ר ובצידו אחד ישראל כמו כן פתוח לרה"ר [יח] (כזה) וקאמר דאין מערבין שכניו של ישראל היושבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם [יט] כדי שיוכל ע"י עירוב להוציא כליו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו בה"ר [כ] וכשלא יערבו עמו [כא] (נכרי) יסתום פתחו לגד רה"ר ויעשה פתחו לגד מבוי [כא] ולדו אחד נקט לרבותא דאע"פ שרוחב המבוי מפסיק ביניהם וכ"ש אם שניהם בגד מ' זה אצל זה ה"א טעמא דרב כו' והוה מפרשי הכי שלדו מ' נכרי שכל חצירות שבמבוי מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראלים ויש בין כל חצירות של ישראל חלונות פתוחות מזו לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כדי להכניס ולהוציא מחצרותיהן דרך פתח למבוי דאותו עירוב לא מיבעיא דאינו מתיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מותר לטלטל בו אם לא עירבו השתא שעירבו אין מטלטלין בו אלא בד' לפי שע"י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב' חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב חשיבי ב' חצירות אע"ג דפתוחות זו לזו ודלא כפ"ה דלעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי' לעיל גבי מילתיה דרב ופירוש דלעיל פירש במהדורא בתרא: הוה

אתא רב ענן שדיה אמר מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן שמע מינה לא קיבלה מיניה לעולם אימא לך קיבלה מינה והכא חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה ואתי ביית בבי כנישתא ואיבות בר איהי סבר [ט] אמקום פיתא גרים [ט] ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גרים: [ב] אמר רב יהודה אמר רב מבוי שצידו אחד עובד כוכבים וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי א"ל אביי לרב יוסף אמר רב אפילו בחצר אמר ליה [ג] אין דאי לא אמר מאי הוה אמינא טעמא דרב משום דקסבר [ד] אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו [ה] בתים וחצירות פתוחין לתוכו ותרתי למה לי צריכא דאי מההיא הוה

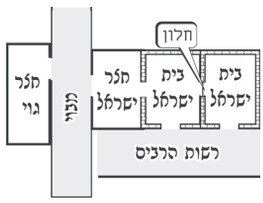

מערבין זה עם זה דרך חלונותיהם להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי וטעמא מפרש לקמיה: **א"ר אפילו חלר.** ישראל ונכרי דרין בה ובתי ישראל אצל ביתו של ישראל זה פתוחות לרה"ר ולא בחלר שאסור לערב דרך חלונות להוציא כליהם דרך ביתו של זה לחלר. להכי נקט חלונות שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית: **דאי לא אמר.** אף בחלר מאי תיסק אדעתיך דליאתי חלר ממבוי: **בתים וחצירות פתוחים לתוכו.** והכא אדא חלר הוא דפתיחא ליה דדירת נכרי לאו שמה דירה. וכ"ת תרתי ל"ל הא אמרה רב לעיל אין המבוי ניתר כו': הוה

רשות הרבים
גוי
ישראל
חלון
ישראל
ישראל
מבוי

בד' לפי שע"י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב' חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב חשיבי ב' חצירות אע"ג דפתוחות זו לזו ודלא כפ"ה דלעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי' לעיל גבי מילתיה דרב ופירוש דלעיל פירש במהדורא בתרא: הוה

אתא רב ענן. לאחר מות שמואל: **שדיה.** הפיל הלחי: **נשדייה מן.** שלקחו ממנו ומשום דלא הוה ביה אלא בית ואחר אסר עליה כרב: **והוה חזנא הוה כו'.** וההוא מבואה לכהי שרא ליה שמואל דחזנא הוה אכיל נהמא בביתיה שהיה לו במקום אחר: **ואתי ביית בבי כנישתא.** דהוה פתוח להוא מבואה והשתא כי שדייה רב ענן לא הוה חזנא ביית בהוא בי כנישתא: **ואיבות בר איהי סבר.** דשמואל לאו משום חזנא שרייה דמקום פיתא גורם והא לא הוה אכיל בבי כנישתא: **ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גורם.** והוו להו שתי חצירות: **לידו אחד נכרי ולידו א' ישראל.** ומבוי ביניהם: **אין מערבין דרך חלונות להתיר דרך פתחים למבוי.** אם יש בתי ישראל אצל ביתו של ישראל זה פתוחות לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהם אין

מוסף רש"י

מקום פיתא. שהוא אוכל שם (לעיל עג.). **עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו.** שני בתים פתוחים לשתי חצרות, שתים לכל חלר, ושתי חצרות פתוחות למבוי (שבת קלא. ולעיל עד.) שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחליהן, וכל חלר האמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית, אבל שאמורי הבית מוקצה אז רחבה קרי לה (לעיל ה.).

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב מבוי צידו אחד גוי וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי. פי' רב לטעמיה דלא הוה תני במתני' פתוחות זו לזו, לפי שאם הם פתוחות כיון דמערבי הוו כלהו כחד, [ו]ישראל אחד לגבי גוי שרי לטלטולי. מיהו אסר רב משום דקסבר אסור לעשות יחיד במקום גוי, משום דקאסר רב כי האי גוונא, אסר במקום גוי אפי' בחצר. ולא (מכחם) [משום] דסבר רב כיון דעירבו להו הוו להו כחצר (אחרת) [אחת]. ודירת גוי לא שמיה דירה (הלכת) [הלכך] ליכא בהאי מבוי אלא חצר אחת. ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו, והאי לית ביה חצירות.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מבוי וכו' פי' בתים וחצר ולידו: (ב) ד"ה הוה אמינא וכו' אין מבוי זה ניתר בלחי: (ג) **בא"ד** שמה דירה אין מבוי זה ניתר:

מוסף תוספות

א. דמ"מ המבוי חשוב כיון דאיכא בתים וחצרות פתוחות לתוכו ודיורין דרין בהן. רשב"ם. ב. והיאך יוכלו להוציא כלים מן החצר למבוי. ריטב"ם. ג. דבעי שני ישראלים אוסרין זה על זה. שם. ד. כיון דאינם אוסרין זה על זה. תוס' הרא"ש. ה. הפתוח לחצר. שם. ו. הפתוח למבוי. שם. ז. ולא הו"ל למימר אלא מבוי של גוים וישראל אחד אין ניתר בלחי וקורה. שם. ח. להיות חשובים אלו הבתים פתוחים לחצרות של בני ישראלים כדי שיהי' מבוי ניתר בלחי וקורה. שם. ט. [ש]היו אלו הבתים פתוחים לבתים שבחצר ע"י פתח. שם. י. אחרי שיש פתח ביניהם ומשתמשין להדיא מבית זה לבית זה. שם. יא. שאינם יכולים להשתמש בשבת. שם. יב. כיון שעירבו יחד ויכולין להביא כליהם להדיא דרך הפתח חשיבי כשני בתים. שם. יג. [ו]אינם נחשבים כשני בתים. שם. יד. אע"ג דליכא כי אם חדא בית פתוח לחצר והשנייה פתוחה לה דרך חלונות וכו', ולא אמרי' דאין כאן רק בית אחד ושנייה כמאן דליתא דמיא כיון דאינה פתוחה רק דרך חלונות. תוס' ר"פ. טו. ולא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא אם היו השני בתים זו אצל זו פתוחות שיהיה מותר בשני צדיו ישראל, אלא אפי' כששני הבתים זו לפנים מזו וכו', שאינם פתוחות רק דרך חלונות זו לזו, אפ"ה חשיב שפיר שני בתים פתוחים לחצר ויהיה מותר אם שני צדיו ישראל. שם. טז. שהפנימי אין לו פתח לצד אחר ואינו יכול לצאת רק דרך החיצון, ולכך חשיב חיצון בית שער. שם. יז. שהפנימי יש לו פתח לר"ה מצד אחר שיכול לצאת דרך שם בלא החיצון שפתוח [לחצר], הילכך לא חשיב בית שער. שם. יח. וחצרו של ישראל זה וגוי זה אינן פתוחות למבוי אלא פתוחות לצד אחר, ויציאתו של ישראל זה לצד יציאתו של גוי זה. ספר היטר סי' אלא. יט. שבין חצירו או בין ביתו לביתם. שם. כ. ושאר בני מבוי לא חזו ליה [דיציאתן] דרך המבוי. שם. כא. כדי שיערבו לו, ולא ליהוי יחיד במקום גוי. שם.

ה) [לעיל עג.], ב) [לעיל עג. ש"ס], ג) [לעיל עג. ש"ס], ד) [לעיל עג.], ה) [לעיל עג.], ו) [לעיל עג.], ז) [לעיל עג.], ח) [לעיל עג.], ט) [לעיל עג.], י) [לעיל עג.], יא) [לעיל עג.], יב) [לעיל עג.], יג) [לעיל עג.], יד) [לעיל עג.], טו) [לעיל עג.], טז) [לעיל עג.], יז) [לעיל עג.], יח) [לעיל עג.], יט) [לעיל עג.], כ) [לעיל עג.], כא) [לעיל עג.], כב) [לעיל עג.], כג) [לעיל עג.], כד) [לעיל עג.], כה) [לעיל עג.], כו) [לעיל עג.], כז) [לעיל עג.], כח) [לעיל עג.], כט) [לעיל עג.], ל) [לעיל עג.], לא) [לעיל עג.], לב) [לעיל עג.], לג) [לעיל עג.], לד) [לעיל עג.], לה) [לעיל עג.], לו) [לעיל עג.], לז) [לעיל עג.], לח) [לעיל עג.], לט) [לעיל עג.], מ) [לעיל עג.], מא) [לעיל עג.], מב) [לעיל עג.], מג) [לעיל עג.], מד) [לעיל עג.], מה) [לעיל עג.], מו) [לעיל עג.], מז) [לעיל עג.], מח) [לעיל עג.], מט) [לעיל עג.], נ) [לעיל עג.], נא) [לעיל עג.], נב) [לעיל עג.], נג) [לעיל עג.], נד) [לעיל עג.], נה) [לעיל עג.], נו) [לעיל עג.], נז) [לעיל עג.], נח) [לעיל עג.], נט) [לעיל עג.], ס) [לעיל עג.], סא) [לעיל עג.], סב) [לעיל עג.], סג) [לעיל עג.], סד) [לעיל עג.], סה) [לעיל עג.], סו) [לעיל עג.], סז) [לעיל עג.], סח) [לעיל עג.], סט) [לעיל עג.], ע) [לעיל עג.], עא) [לעיל עג.], עב) [לעיל עג.], עג) [לעיל עג.], עד) [לעיל עג.], עה) [לעיל עג.], עו) [לעיל עג.], עז) [לעיל עג.], עח) [לעיל עג.], עט) [לעיל עג.], פ) [לעיל עג.], פא) [לעיל עג.], פב) [לעיל עג.], פג) [לעיל עג.], פד) [לעיל עג.], פה) [לעיל עג.], פו) [לעיל עג.], פז) [לעיל עג.], פח) [לעיל עג.], פט) [לעיל עג.], צ) [לעיל עג.], צא) [לעיל עג.], צב) [לעיל עג.], צג) [לעיל עג.], צד) [לעיל עג.], צה) [לעיל עג.], צו) [לעיל עג.], צז) [לעיל עג.], צח) [לעיל עג.], צט) [לעיל עג.], ק) [לעיל עג.], קא) [לעיל עג.], קב) [לעיל עג.], קג) [לעיל עג.], קד) [לעיל עג.], קה) [לעיל עג.], קו) [לעיל עג.], קז) [לעיל עג.], קח) [לעיל עג.], קט) [לעיל עג.], קי) [לעיל עג.], קיא) [לעיל עג.], קיב) [לעיל עג.], קיג) [לעיל עג.], קיד) [לעיל עג.], קטו) [לעיל עג.], קטז) [לעיל עג.], קיז) [לעיל עג.], קיח) [לעיל עג.], קיט) [לעיל עג.], קכ) [לעיל עג.], קכא) [לעיל עג.], קכב) [לעיל עג.], קכג) [לעיל עג.], קכד) [לעיל עג.], קכה) [לעיל עג.], קכו) [לעיל עג.], קכז) [לעיל עג.], קכח) [לעיל עג.], קכט) [לעיל עג.], קל) [לעיל עג.], קלא) [לעיל עג.], קלב) [לעיל עג.], קלג) [לעיל עג.], קלד) [לעיל עג.], קלה) [לעיל עג.], קלו) [לעיל עג.], קלז) [לעיל עג.], קלח) [לעיל עג.], קלט) [לעיל עג.], קמ) [לעיל עג.], קמא) [לעיל עג.], קמב) [לעיל עג.], קמג) [לעיל עג.], קמד) [לעיל עג.], קמה) [לעיל עג.], קמו) [לעיל עג.], קמז) [לעיל עג.], קמח) [לעיל עג.], קמט) [לעיל עג.], קנ) [לעיל עג.], קנא) [לעיל עג.], קנב) [לעיל עג.], קנג) [לעיל עג.], קנד) [לעיל עג.], קנה) [לעיל עג.], קנו) [לעיל עג.], קנז) [לעיל עג.], קנח) [לעיל עג.], קנט) [לעיל עג.], קס) [לעיל עג.], קסא) [לעיל עג.], קסב) [לעיל עג.], קסג) [לעיל עג.], קסד) [לעיל עג.], קסה) [לעיל עג.], קסו) [לעיל עג.], קסז) [לעיל עג.], קסח) [לעיל עג.], קסט) [לעיל עג.], קע) [לעיל עג.], קעא) [לעיל עג.], קעב) [לעיל עג.], קעג) [לעיל עג.], קעד) [לעיל עג.], קעה) [לעיל עג.], קעו) [לעיל עג.], קעז) [לעיל עג.], קעח) [לעיל עג.], קעט) [לעיל עג.], קפ) [לעיל עג.], קפא) [לעיל עג.], קפב) [לעיל עג.], קפג) [לעיל עג.], קפד) [לעיל עג.], קפה) [לעיל עג.], קפו) [לעיל עג.], קפז) [לעיל עג.], קפח) [לעיל עג.], קפט) [לעיל עג.], קצ) [לעיל עג.], קצא) [לעיל עג.], קצב) [לעיל עג.], קצג) [לעיל עג.], קצד) [לעיל עג.], קצה) [לעיל עג.], קצו) [לעיל עג.], קצז) [לעיל עג.], קצח) [לעיל עג.], קצט) [לעיל עג.], קק) [לעיל עג.], קקא) [לעיל עג.], קקב) [לעיל עג.], קקג) [לעיל עג.], קקד) [לעיל עג.], קקה) [לעיל עג.], קקו) [לעיל עג.], קקז) [לעיל עג.], קקח) [לעיל עג.], קק

הוה אמינא שמה דירה. להא מילתא קמ"ל: ה"ג **ואי מהכא ה"א בתים לא ידענא כמה.** כלומר אי מהא ה"א נהי דבחצירות שמעינן מינה דבתרתי סגי מדנקט כולו אחד עובד כוכבים הא תרוייהו ישראלים שרי אבל בתים לא ידענא כמה לכל חלר: **קמ"ל.** בתים וחצירות סתם בתים שנים סתם חצירות שתים: **אסור לעשות.** (ב) לדור יחיד במקום עובד כוכבים שלא ילמד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן העובד כוכבים שלא יהרגנו ויצא: **דשמענא ליה לר' טבלא דאמר.** בהא מילתא דרב: **עובד כוכבים עובד כוכבים פרפי זמני ולא ידענא מאי קאמר.** השתא ולאי מפרש למלתיה דרב. הוה מבוי שלידו אחד עובד כוכבים אין מערבין אותו כולו משום דאסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים. לשון אחר חד למבוי וחד לחלר: **מתני' זו נפנים מזו.** פנימית פתוחה לחילונה וחילונה לרה"ר ודריסת רגלה של פנימית על החילונה לגאת לרשות הרבים: **עירבה פנימית.** לעצמה לטלטל בחצירה: **שתיהן אסורות.** דהויא פנימית רגל האסורה במקומה ואוסרת בדריסת רגלה על החילונה: **מותרת נעצמה הוי.** קסברי דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת: **ר"ע.** סבר אף רגל המותרת אוסרת במקום שלא עירבה שם: **וחכ"א.** בגמרא מפרש לה: **מן הפנימית ולא עירבה שתיהן אסורות.** דהויא פנימית רגל האסורה: **נתנו עירובן במקום אחד.** שעירבו שתיהן זו עם זו והאי במקום אחד מפרש בגמ' שנתנוהו בחילונה: **ושכח א'.** אפי' מן החילונה ולא עירב שתיהן אסורות דפנימית נמי אסורה לטלטל בחצירה משום דלא מצא למיחד דשא ואסתלוקי מחילונה לאשתמושי בחנפי נפשה דהא ליתא לעירובה גבה לאותו עירוב המתירן בחצירן הוליכוהו בחילונה: **אם היו של יחידים.** שאין בפנימית אלא אחד ובחילונה אחד אין צריכין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דכיון דיחיד הוא והפנימית הויא רגל המותרת ואינה אוסרת ואסתמא כרבנן ואם היו שנים אפילו בחילונה גזרינן דילמא אתי למישרי שנים בפנימית ואחד בחילונה: **גמ' אף רגל האסורה אינה אוסרת.** וממתני' מותבינן ליה לקמיה: **הגן חילונה ולא פנימית שתיהן אסורות.** הא עירבה נמי פנימית תרוייהו שריין אלמא רגל המותרת לא אסרה: **אפילו רגל המוסרת נמי.** דקתני סיפא גבי עירבו שתיהן כל אחת לעצמה ר"ע אוסר את החילונה ומשום לאשמועינן היא גופה לא אצטריך דמסיפא נפקא לן דהשתא מותרת אסרה אסורה מיבעיא: **נעוה ר"ע.** ולא תידוק מינה עירבה לא אסרה אלא היא גופה קמ"ל דרגל האסורה אוסרת ודקא קשיא לך מסיפא נפקא אין ה"נ אלא הא אשמועינן בישא והדר אמר לא זו בלבד אסר ר"ע דהויא רגל האסורה אלא אף זו עירבה זו לעצמה וזו לעצמה דפנימית רגל המותרת היא אפ"ה רבי עקיבא אוסר החילונה: **טעמא דעירבה.** פנימית דהויא רגל המותרת: **הא לא עירבה שתיהן אסורות.** דרגל האסורה אוסרת דהא ליכא למידק הא לא עירבה חילונה המעורבת מותרת ושאינה מעורבת אסורה דהא פשיטא דשאינה מעורבת אסורה דהא כבר תני לה לעיל מתני' ואי משום היא גופה לאשמועינן רגל המותרת אינה אוסרת לאשמועינן רגל האסורה וליתני כגון עירבה חילונה ולא פנימית חילונה מותרת וכל שכן הא אלא ודאי דוקא קתני: **מדסיפא רבי עקיבא.** דהא רבי עקיבא אהא מילתא פליג: **שעשאה דקה.** פנימית עשאה דלת קטנה לפני פתחה וסילקה דריסת רגלה מחילונה: **אין דריסת הרגל אוסרת.** ואתרוייהו מילי דרבי עקיבא פליגי ואפי' אריש דקתני חילונה ולא פנימית שתיהן אסורות ונטרוה לרבי עקיבא עד דאסקיה למלתיה והדר איפליגו עליה: **טעמא דשכח.** אחד מן הפנימית הא לא שכח שתיהן מותרות והא דלא כרבי עקיבא דאי כר"ע (ג) אי עירבו שתיהן נמי אסר על החילונה אלא לאו רבנן ובשכח אסרי אלמא רגל האסורה אוסרת: **אמר רב יהודה אמר רב חילונה.** דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחילונה דליכא למימר תסתלק מינה ותשמש דליתיה לעירובה גבה וחילונה מיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל נתנוהו בפנימית חילונה הוא דמיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל פנימית לא מיתסרא משום שכחה דחילונה דאחדא דשא ומשתמשא:

תניא

הוה אמינא (ג) דירת עובד כוכבים שמה דירה קא משמע לן דדירת עובד כוכבים לא שמה דירה ואי מהכא הוה אמינא לא ידענא בתים כמה קא משמע לן בתים תרין השתא דאמר רב אפילו חצר טעמא דרב דקא סבר אסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים אמר רב יוסף אי הכי היינו דשמענא ליה לרבי טבלא דאמר (ד) עובד כוכבים עובד כוכבים תרי זימני ולא ידענא מאי אמר: **מתני'** (ה) שתי חצירות זו לפנים מזו עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה הפנימית מותרת והחיצונה אסורה החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה רבי עקיבא אוסר החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרתה (ו) שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות (ז) נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות (ח) ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב: **גמ'** כי אתא רב דימי א"ר ינאי זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה אבל חכמים אומרים כשם שרגל המותרת אינה אוסרת כך רגל האסורה אינה אוסרת תנן עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות מני אילימא רבי עקיבא מאי איריא רגל אסורה אפילו רגל מותרת נמי אלא לאו רבנן לעולם ר"ע ולא זו אף זו קתני תנן עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה טעמא דעירבה הא לא עירבה שתיהן אסורות והא האי תנא דאמר רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת מני הא אילימא ר"ע היא אפילו רגל המותרת נמי אלא לאו רבנן היא ועוד מדסיפא רבי עקיבא רישא לאו ר"ע כולה רבי עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה בד"א שעשתה דקה אבל לא עשתה דקה חיצונה אסורה דברי ר"ע שר"ע אוסר את החיצונה מפני שדריסת הרגל אוסרת וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרת מתיב רב ביבי בר אביי ואם היו של יחידים אין צריכין לערב הא של רבים צריכין לערב אלמא רגל המותרת במקומה אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת ועוד מתיב רבינא שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת וחיצונה אסורה שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות טעמא דשכח הא לא שכח שתיהן מותרות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת אלא כי אתא רבין א"ר ינאי (ט) ג' מחלוקות בדבר ת"ק סבר (י) רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת (כ) ר"ע סבר אפילו רגל המותרת אוסרת ורבנן בתראי סברי כשם שרגל מותרת אינה אוסרת כך רגל האסורה אינה אוסרת: נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית וכו': מאי מקום אחד (סימן חיצונה עצמה בבית יחידאה רבינא דלא משכח בפנים) אמר רב יהודה אמר רב חיצונה (ל) ומאי קרו לה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה. אע"ג דאמר בריש פרקין (מ) דלכולי עלמא לא שמה דירה (א) הכא דלהקל להתיר המבוי להשמיש כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי. ק"ק דה"ל לאקשויי מריש מעיקרא: **אלמא** רגל המותרת אינה אוסרת כו'. הא דלא מוקי בעשתה דקה היינו משום דתיקשי ריש וסיפא בעשתה דקה ומליעתא דהיא דשכח אחד מן הפנימית בלא עשתה דקה:

עד

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט כ טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ג:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל (המשך)

חיצונה ולא עירבה הפנימית שתיהן אסורות. מני אי נימא ר' עקיבא מאי איריא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה. אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה, הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. ומפרק לעולם ר' עקיבא היא והכי קתני, לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת, אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה. ומקשינן אינו והתנן עירבה זו לעצמה כו', טעמא דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות, אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] האסורה אוסרת. ופרקינן לעולם ר' עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני, עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה, במה דברים אמורים שעשתה הפנימית [דקה] וסילקה עצמה, אבל לא עשתה דקה החיצונה [אסורה], שר' עקיבא אוסר החיצונה כי דריסת הרגל אוסרתה, וחכמים אומרים אין דריסת הרגל [אוסרתה]. ומותבינן מסיפא, דקתני אם היו של יחידים אין צריכות לערב. ורבינא נמי מתיב משכח אחד מן החיצונה ולא עירב. דייקינן מיניה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה. ופרקינן אלא כי אתא רבין א"ר ינאי שלש מחלוקות בדבר, ר' עקיבא סבר אפי' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה אוסרת שלא במקומה, והאי תנא קמא דתני עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית כו', סבר רגל המותרת במקומה אינה אוסרת ורגל האסורה במקומה אוסרת נמי שלא במקומה. **פיסקא, נתנו עירובן במקום אחד.** מאי מקום אחד אמר לה מקום אחד, מקום המיוחד לשתיהן לפנימית ולחיצונה, כי הפנימית [ו]ש לה מעבר [על] החיצונה, אבל החיצונה אין לה בפנימית לא מעבר עליה ולא דריסה.

(ל) פירוש אמה מורידו לאסור על בני החצר עי' בקר"ע ובפ"מ שם.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חיצונה ואמאי קרו: (ב) רש"י ד"ה אסור לעשות יחיד כל"ל ותיבת לדור נמחק: (ג) ד"ה טעמא דשכח וכו' דאי כרבי עקיבא אפי' עירבו:

מוסף רש"י

ואם היו של יחידים. שיחיד לר' בפנימית דהויא רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה, ואם של רבים ולא עירבה פנימית לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה, אוסרת על החיצונה אפילו עירבה חיצונה לעצמה (לעיל עג.).

מוסף תוספות

א. ה"מ לאסור, אבל מ"מ הו"א וכו'. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

אלא משום דסבר רב אסור ליעשות יחיד במקום גוי. אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר גוי גוי ולא ידענא מאי היא. פי' דירת גוי לא שמיה דירה, ואסור ליעשות יחיד במקום גוי. ירושלמי ,רב הונא בשם רב אין תורת חצר לגוי, שאם היה שרוים בעליונה אתה מורידו (ו) (לסיד) [לסור]. ואין תורת דקה לגוי, שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר' (ולא) [לא] בשם ר' אלע' יש תורת חצר לגוי (מן התורה), שאם היה ישר' וגוי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין. ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר ובגוי אוסר. מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוהו סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין תמן על ידי סולמות הן נידונין כפתחין, ברם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה. **מתני', שני חצירות זו לפנים מזו** כו'. א"ר יו(ו)נאי זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה, כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה [אוסרת שלא במקומה אבל חכ"א דכשם שרגל המותר] אינה אוסרת את החיצונה, כך רגל האסורה אינה אוסרת. כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה. ואקשינן עליה ממתני', תנן עירבה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד כאן לא קאמר ר"ע הכא אלא בב' חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי. יש ליישב הך סוגיא נמי אליבא דרבא דאמר לעיל (דף סו.) דשמואל דבשתי חצירות זו לפנים מזו פעמים אין מבטלין אע"ג דאסרן אהדדי דהכא קאמר דאסרן אהדדי בפשיעות בני חילונה (ד) שהורגלו עירובן בפנימית דשכח מ' מהן ולא עירב[א] אבל בכל הנהו דאמר שמואל אין מבטלין מי אסרן אהדדי בפשיעה דכי נתנו עירובן בחילונה ושכח אחד מהן ולא עירב אין החיסור בא ע"י שפשעו במה שהרגילו עירובן ושכח אחד מהם ולא עירב דבלאו הכי היה להם דריסת הרגל[ב] ואין לתמוה היאך מתוקס לרבא שמואל כר"ע וכרבנן הא ע"כ כר"ע דוקא ס"ל כדפי' בקונטרס לעיל דמ"מ בעיקר פלוגתייהו דאין ביטול רשות מחצר לחצר (ג) מוקמי נפשיה בכולהו[ג] וא"ת ולאביי דאמר שתי חצירות זו לפנים מזו דמבטלין בכל ענין לשמואל (מי גימא) שמואל כר"ע ולא כרבנן דלרבנן ג' חצירות זו לפנים מזו אין מבטלין וי"ל דהוה מפרש כר' יוחנן דבסמוך עד כאן לא קאמרי רבנן (ה) התם אלא דאמר' לה אדמבטלת לי קאסרת עלי בפשיעותא שהרגלת עירובך ושכח אחד מכם[ד]:

ואני קורא בהם רבים בחיצונה.

ויסברו שיש כמו כן שיש בפנימית ולא עירבו אבל כשיש שיש בפנימית ועירבו לא גזרינן אטו לא עירבו דעירבו אטו לא עירבו לא גזרינן[ה] אבל כשיש אחד בפנימית ולא עירבו יסברו שהם שיש כמו בחילונה והרי לא עירבו: **נכרי הרי הוא כרבים.** אליבא דשמואל קאמר כדפי' בקונט' דליכא למימר דביחיד בחילונה נמי אסר[ו] דאפי' היה דר עמו בחצר לא אסר קשיימא לן[ז] כראב"י כ"ש דריסת רגל דלא אסרה וכן מוכחא בהדיא לעיל (ו) גבי ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחילונה דאי ליכא ישראל בפנימית[ז] אלא נכרי לחודיה לא אסר ומ"ת ולמה ליה למימר הרי הוא כרבים אפילו לא הוו כרבים אסר דכיון דיש שני ישראלים בחילונה ואוסרין זה על זה ויש לו דריסת רגל עליהן וי"ל כיון דישראל לא אסר נכרי נמי לא אסר דאין להחמיר בנכרי יותר מבישראל אי לאו דהוו כרבים[ח]: **ורבי** יוחנן סבר בית שער דיחיד **לא הוי בית שער.** והא דאמר בפ' כיצד משתתפין (לקמן דף פה:) כל מקום שאמרו חכמים הדר שם אינו אוסר הנותן שם עירובו הוי עירוב[ט] אתי נמי כר' יוחנן דהתם איירי בבית שער דאחר כדפי' שם בקונטרס דאינו עשוי לדירה[י] אבל הכא (ו) העשוי לדירה אוסר[יא]: אמנם

ומאן דלא ידע שהוא דר שם יחידי סבר דאין דריסת הרגל אוסרת א"נ עירוב של פנימים וחילונים מועיל במקום נכרי אלא שכיחות י' בשים זה לפנים מזה. חילון פתוח לחצר וכולן דריסת רגלו[יא] עליו ופנימי דורס על כולן שאין לו ליישב אלא דרך זו כולן נעשין בית שער לו ואינן אוסרין על בני חצר אלא פנימי לבדו כדאמרן (ג) בפירקין (דף עב:) והדר שם אינו אוסר הלכך כשבאין אחר דיורין הפתוחין לחצר לערב את חצירן פנימי יש נותן פת והשאר אין צריכין: **אפילו חילון.** אלא דאי ליתן את הפת: **חילון של פנימים.** בית התשיעי לחצר: (ג) **ג' בשים ביניהן.** בית זה פתוח לחצר זו וזה לזו ובית אמצעי פתוח לב' הבתים: **זה בא דרך זה.** בן חצר זו בא דרך בית הפתוח לו ונתן עירובו באמצעי ועשה בית הפתוח לו כבית שער לעבור דרך עליו לאמצעי וכן בן חצר האחרת עשה בית הפתוח לו כבית שער ועירב באמצעי חצר[י] האחרת אין אחד מדיורי הבתים האלה צריך ליתן פת אלו משום בית שער ואמצעי משום בית שמניחין בו עירוב: **זה**

לבית שער, וכי הא דאמרי' לעיל מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו אינו אוסר. **סס.** דכיון דחצר גופיה לא דיירי בה אינשי, כ"ש בית שער דידה. מ' הר"ן. יא. הכא דשני בתים זו לפנים מזו, שהחיצון עשוי לדירה, לא הוי כשאר בית שער דיחיד והדר שם אוסר. רשב"ם.

חצר	בית	בית אמצעי והוא פתוח לשתיהן	בית חוה בית שער מחצר שאינה צריך לבית אמצעי	חצר

(1)

עין משפט נר מצוה

צא א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה כא טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ג:

צב ג מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

צג ד מיי' פ"ד שם הלכה כב טוש"ע א"ח סי' שפב סעיף ח:

צד ה מיי' שם הל' ט סמג עשין פ טוש"ע א"ח סי' שע סעיף ז:

צה ו מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח סי' שעט סעיף א:

רב נסים גאון

לימא שמואל ור' יוחנן בפלוגתא דרבי עקיב' ורבנן קא מיפלגי. והיינו חלוקתם בזה הפרק לשעבר אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר. סליק הדר פרק שבעי:

רבינו חננאל

תניא נמי הכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות. נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד ולא עירב בין מן הפנימית בין מן החיצונה שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים בזו ששכח אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית מותרת והחיצונה אסורה. ואקשינן לרבנן מאי שנא פנימית משריא דאמרינן אחדא לדשא ומשתמשא לעצמה, לר' עקיבא נמי גימא הכי אמאי תני שתיהן אסורות. ודחינן סבר ר' עקיב' [עירוב] מרגילה, כלומר כיון שערבה החיצונה עם הפנימית מרגילה ליכנס אצלה וכאילו אחת הן. אי הכי לרבנן נמי נימא עירובה מרגילה, כלומר עירובה מכניס רגלי החיצונה בפנימית. ופרקינן רבנן סברי יכולה לומר לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי ג) כי אמרינן שליח לתקוני שויתיך ולא לעוותי. ור' עקיבא אמר לך כי האי גוונא לא מיקריא עוות, דאמרה לה חיצונה מבטילנא ליך רשותאי, וכאילו הרשות כולה לפנימית והנה יש [ב]הן מי שלא עירב ואוסר עליה. ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר [לימא דשמואל דאמר דאין ביטול רשות מחצר לחצר] כרבנן. ור' יוחנן דאמר מבטלין רשות מחצר לחצר כרבי עקיבא. ופרקינן לעולם רבי יוחנן (עקיבא) ואפילו לרבנן. עד כאן לא קאמרי רבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר אלא משום דאמרה לה אי מבטלת לי בטולי רשותיך הא אסרת עלי. אבל מחצר לחצר כגון שתי חצירות ופתח ביניהן מאי קאסר עלה, הילכך אפילו רבנן סברי מבטלין רשות מחצר לחצר. וקיימא לן כר' יוחנן דכל היכא דפליגי רב ושמואל ור' יוחנן הילכתא כר' יוחנן. פיסקא, ואם היו של יחידים אין צריכין לערב. אמר רב יוסף א"ר שלשה אסורין. פי' אין ניקרין יחידים אלא בזמן שהן שתי חצירות ובכל חצר דר אחד. אבל שלש חצירות ובכל חצר דר אחד שנמצאו כולן שלשה אסורין. ואמר רב ביבי אנא אמרתה ליה ומשמיה דרב אדא בר אהבה אמרת ליה ולא משמיה דר', ומאי טעמא שלש חצירות ובכל חצר שוכן יחיד אסורין, הואיל ואני קורא רבים בחיצונה, כי כל שלשה רבים הם ועכשיו שנמצאו דורסין אותה שלשה והן רבים אסורין. [אמר רב יוסף] מארי דאבהתם רבים ברבי איחלף לי. כלומר אמר לי רב ביבי רבים ונתחלף לי וקבעתי שמועה זו ברבי. ושמואל אמר לעולם מותרין עד שיהו בפנימית שנים ולא עירבו, לפיכך אוסרין בחיצונות שהן רגל האסורה. א"ר **אלעזר גוי הרי הוא כרבים.** ואוסר. ואמרינן מאי שנא דישראל יחיד לא אסר, דכל מאן דחזי דמטלטל אמרינן אי ידע דיחיד הוא הא ידע ואי לא, אמר בדעתיה האי דמטלטל משום [דעירובי עירב, נכרי אמרינן דידע ידע, דלא ידע סבר] דאגר מיניה. ודחינן סתם גוי לא שתיק אלא פעי ומכריז מלשון כיולדה אפעה. כלומר צועק ואומר אנא אוגרית רשותי להאי ישראל, וכיון דלא פעי ידעי דלא אגר ואמרי מטלטל במקום גוי הוא לפיכך אסור. **אמר רב יהודה אמר שמואל י' בתים זה לפנים מזה הפנימי נותן עירובו ודיו.** פי' כיון שדורסין כולן [על החיצונים] כאילו רשותו הן ורשות אחת הן. ור' יוחנן אמר אפי' חיצון של פנים, דסבר אע"ג דכבית שער הוא בית שער דפנימי לא הוי בית שער דהא איכא אחריני חוצה לו. ושמואל סבר אפי' בית שער דפנימי בית שער הוא. אמר משמיה דרב שתי חצירות ושלשה בתים ביניהן זה בעל החצר [בא] בדרך הבית שקרוב לו, ובעל החצר האחר בא בדרך הבית האחר הקרוב לו ושניהן כאן, ונתנו עירובן בבית האמצעי.

ג) מאי ל"ל כי אמרינן בפלוגתא לתקוני שדרתיך ולא לעוותי.

תניא נמי הכי נתנו [א]עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים [ב]בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה אמר ליה רבה בר חנן לאביי מאי שנא לרבנן דאמרי פנימית מותרת משום דאחדא דשא ומשתמש' לרבי עקיבא נמי תיחד דשא ותשמש אמר ליה עירוב מרגילה לרבנן נמי עירוב מרגילה דאמרה [ג]לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי לר"ע נמי תימא לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי דאמרה לה מבטלינן לך רשותי ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר לימא [ד]שמואל ורבי יוחנן בפלוגתא דרבנן ור"ע קא מיפלגי דשמואל אמר כרבנן ורבי יוחנן דאמר כר"ע אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' לרבי עקיבא ע"כ לא קאמר ר"ע הכא אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי אבל התם מי קא אסרן אהדדי ורבי יוחנן אמר אנא דאמרי אפילו לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא דאמרה לה אדמבטלת לי קא אסרת עלאי אבל התם מי קאסרת עלה: ואם היו של יחידים וכו': אמר רב יוסף תני רבי היו ג' אסורין אמר להו רב ביבי לא תציתו ליה אנא אמריתה ניהלה ומשמיה דרב אדא בר אהבה אמריתה ניהלה הואיל ואני קורא בהן רבים בחיצונה [ה]אמר רב יוסף מריה דאברהם רבים ברבי איחלף לי ושמואל אמר [ו]לעולם מותרות עד שיהו שנים בפנימית ואחד בחיצונה אמר רבי אלעזר [ז]ונכרי הרי הוא כרבים מאי שנא ישראל דלא אסר דמאן דידע ידע ומאן דלא ידע סבר עירובי עירב נכרי נמי אמרינן דידע ידע דלא ידע סבר אגירי אוגר סתם נכרי אי איתא דאוגר [ח]מיפעא פעי אמר רב יהודה אמר שמואל [י]בתים זה לפנים מזה פנימי נותן את עירובו ודיו ור' יוחנן אמר אפילו חיצון חיצון בית שער הוא [יא]חיצון של פנימי במאי קמיפלגי מר סבר בית שער דיחיד שמיה בית שער ומ"ס לא שמי' בית שער א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [יב]חצירות וג' בתים ביניהן זה בא דרך זה ונותן עירובו בזה וזה בא דרך זה ונותן עירובו בזה

תניא נמי הכי. כרב יהודה דהא מקום אחד דמתני' בחילונה קאמר: וכן מן הפנימים כו' שתיהן אסורות. כדפרישנן (ה): נתנו את עירובן בפנימים ושכח אחד מן הפנימים שתיהן אסורות. דמשום שכחה דחילונה לא מיתסרא אלא אחדא דשא ומתסלקא מינה: **מבטינלא לך.** וכי אמר ר"ע פנימית אסורה עד שתבטל לה חילונה רשות הרגל עירובה קאמר: **אין ביטול רשות מחצר לחצר.** ואי אמרת תיסר עלה מעותתא לה הלכך אמרה לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי: **שמואל ורבי יוחנן.** דאיפלגו לעיל בפרקין (דף סח.) בבטול מחצר לחצר: **דאסרן אהדדי.** ע"י הרגל העירוב ומתוך שאוסרין מבטלין וכי אמרי אנא בשתי חצירות ופתח ביניהן ולא עירבו והוצרכה זו לבטלו לרשות של זו אין מבטלין: **אפילו לרבנן.** דרבנן נמי מודו דיש ביטול ואפילו הכי עיוות קרי ליה: **דאמרה לה.** פנימית: **אדמבטלת לי.** בעוד שלא בטלתה את אוסרת עלי הלכך דל אנת ודל ביטולך דלא בעינא ליה: **מי קאסרת.** חצר על חברתה בפתח שביניהן בלא עירוב דאי אמרת תבטל ליהוי עיוות: **אמר רב יוסף פני רבי אם היו ג'.** כין ב' החצירות אוסרין ולא מיבעיא שיש בפנימית דהויא רגל האסורה אלא אפי' שיש בחילונה אסור עד שעירבו שתיהן יחד גזירה משום רבים בפנימית: **לא תליסו ליה.** (ו) למאי דתני לה משמיה דרבי דלאו מתני' היא אלא שמעתא (דרב יוסף) היא: **ואנא אמריסה ניהלה משמיה דרב אדא.** ומן הטעם הזה אמרתי לו הואיל ואני קורא רבים בחילונה גזרי' משום רבים בפנימית. רב יוסף אלה ושכח תלמודו (ז): **רבים ברבי אחלף לי.** הטעם שאמר לי רבים בחילונה נתחלף לי ברבי כששכחתי הדבר בחלי וחזרתי לגירסתי הראשונה מזכרתי שהוזכר לי רבים בדבר וסבור הייתי שנאמר לי בשם רבי: **הרי הוא רבים.** אם דר נכרי בפנימית ושני ישראלים בחילונה אוסרת דריסת רגלו עליהן עד שיסכיר. ואליבא דשמואל אמרה ר"א למילתיה דאי לרב אדא מאי איריא נכרי אפילו ישראל נמי אסר כי הוו שנים בחילונה והא ליכא למימר דביחיד בחילונה אסר דהשתא אפילו דר עמו בחצר עצמה הא קי"ל (ח) כר"א בן יעקב דאמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה דריסת רגלו לא כל שכן דלא אסרה: **דידע.** שהוא שם יחידי וידע שאין רגל המותרת אוסרת ולא נפקא מינה חורבה: **מפעא פעי.** קלא אית ליה והכי לא איגור

מסורת הש"ס

(א) [קידושין מב: וש"נ], (ב) [לעיל סו: סח.], (ג) [שבת כב. וש"נ], (ד) [מועק קלג: ערכין ו:], (ה) [ע"ל ל"ה ל"ה אמר רב יהודה אמר רב], (ו) כ"ל מ"ו, (ז) [נדרים מא.], (ח) [לעיל סב:], (ט) בפ"ג: רגלן, (י) בפ"ל: עם חלה, (כ) מוקי נפשיה כמולהו [רש"ל], (ל) [לעיל סב:],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תליסו ליה לרב יוסף למאי: (ב) ד"ה עשרה בתים וכו' כדאמרן בפרק כיצד נ"ב דף פה: (ג) ד"ה שתי חצירות וג' בתים פיינין: סח ב) (ד) תוס' ד"ה עד כאן וכו' שהרגילו עירובן בפנימית ושכח אחד: (ה) **בא**"ד ע"כ לא קאמרי רבנן **הכא** אלא: (ו) ד"ה עו"ג הו' לעיל. נ"ב דף ס"ה ע"ב: (ז) ד"ה ור' יוחנן וכו' אבל הכא בית העשוי:

מוסף רש"י

מריה דאברהם. לשון תמיה סוס (שבת כב. וכנ"י כתובות ב.).

מוסף תוספות

א. עד כאן לא קאמר ר' עקיבא דמבטלין אלא היכא דבשביל הרגל עירובה שהיא חצונה על הפנימית היא אוסרת עליה, וע"י פשיעותה ששכחה מלערב, ולולא הרגל עירובה לא היתה אוסרת עליה. תוס' ר"פ. ב. גם בלא הרגל עירובה אסרה הפנימית על החיצונה מחמת דריסת הרגל שיש לה עליה, ומשו"ה אין מבטלין. סס. ג. אבל בהא דפליגי בהא דר"ע מצריך שתבטל החיצונה לפנימית ולרבנן לא צריכי לבטל, בהא לא מצי סבר [אלא] כרבי עקיבא. תוס' הרא"ש. ד. ולא משום דאית להו אין ביטול, אלא משום דלא צריך ביטול, דאדעתא דהכי דתיתסר עלה עד שתבטל לה לא שיתפתה, אבל בעלמא מודו רבנן דיש ביטול מחצר לחצר. סס. ה. דעירוב קלא אית ליה. סס. ו. דכרב אדא בר אהבה נמי אתיא, וכגון שאין כי אם ישראל אחד בחיצונה וגוי בפנימית. תוס' ר"פ. ז. דהשתא יש בחיצונה שני ישראל אוסרין זה על זה על ידי דריסת הרגל של ישראל בפנימית. תוס' הרא"ש. ח. לכך הוצרך לומר טעמא דגוי הרי הוא כרבים, פי' כשני ישראלים דרים בפנימית, שיסברו כמו שיש שנים בחיצונה כמו כן יש שני ישראלים דרים עם הגוי בפנים, ואתי למימר יש עירוב במקום גוי שעירבו הפנימיים והחיצוניים בלא שכירות. סס. ט. דאלמא בית שער דיחיד הדר שם אינו אוסר ואין צריך ליתן עירוב. רשב"ם. י. אלא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

זה נעשה בית שער לזה. כל בית נעשה בית שער לחצר שהוא פתוח לו: **בדיק.** מנסה אם חכמו להשיב: **שתי חצירות ושני בתים ביניהן.** ואין בני שתי החצירות רוצין לערב זו עם זו אלא כל אחת לעצמה וכל חצר לא הניחה עירובה בבית הפתוח לה אלא עשאתו בית שער והניח עירובה בבית הפתוח לחבירתה:

מתו. ולאי אי תרוייהו בית שער משוינן אין אחד מהן עירוב להנותן את עירובו בבית שער תנן לקמן (פה:) אלינו עירוב ואי תרוייהו בית גמור אין אחד מהן עירוב שהרי בית זה מפסיק בין חצר לעירובה והוא לא עירב עמה ואינה יכולה להביא עירובה לתוכה דרך בית זה: **מי משוינן.** לכל בית לגבי חצר הסמוכה לו בבית שער שלא לאסור עליו וגבי חצר האחרת שעשאתו בית גמור והניח בו עירובה משוינן לה כי בית למיקני עירובה: **מה נפשך.** טעמא מפרשי ואזלי: **קא מעלעל.** כל חצר בבית אלא מערב ליה: **שניהן קנו עירוב.** אלמא משום דבין השמשות ספק הוא וספק דדבריהם להקל ועירוב מדבריהם הוא לגבי האי שנאכל עירובו בין השמשות משוינן ליה לילה ואמרינן כבר קנה עירוב ולגבי האי שעירב עליו בין השמשות משוינן ליה יום ועדיין הוה לו שהות לקנות שביתה: **לא מינכרא מילתא.** ולא הוו מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא. אבל הך בתים הא קיימי קמן ואי משוינן הכא הכי והכא הכי הויין מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא ולא ניתן פה לגדוקים[ט] לרדות:

הדרן עלך הדר

חלון שבין שתי חצירות. בתוך עשרה. מפרש בגמ' שיהא קצת הימנו ואפי' משהו בתוך עשרה לקרקע: **מערבין שנים.** שני עירובין אלו לעצמן ואלו לעצמן ואסורין זו עם זו: **ואם רצו מערבין אחד.** עירוב אחד שיתנו אלו עירובן באחרת ויערבו עמהן ויהיו כאחד: **פחות מארבעה.** לאו פתח הוי: **למעלה מעשרה.** נמי דאילו כל הכותל אינו גבוה יותר הוי מחיצה מעלייתא הלכך כשאין כולם מן החלל בתוך עשרה לאו פתח הוא ואין מערבין אחד ואסורות זו עם זו דרך רשות הכותל ודרך אותו חלון ודרך חוריס וסדקיס: **גמ'** רבן שמעון בפירקא קמא (א) בברייתא בגמרא: **הא קמשמע לן טעמא דחוליה למעלה מי' כו'.** דאי מריש הוה אמינא כולו בתוך י' בעינן: **ומקצתו.** אפילו משהו: **צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה.** דבלאו הכי לא מצית למינקט בגוויה חלון מרובע ד' על ד'. כל חלון עגול בתחתית אמצעיתו נמוך ומאמצעיתו לכאן ולכאן הוא מגביה והולך וצריך לזה שיהו שני טפחים ומשהו אורך מהקיפו בתוך י' מאמצעו לכאן טפח ומאמצעו לכאן טפח ועוד משהו משום דכי מרבעינן ליה מדלינן ליה מיניה שני טפחים מן ההיקף עגול שבין קרן לקרן לכל צד דסתמיין להו ומוקמינן לה אריבועא ונמצא אותו משהו הנשאר בסוף י' (ב) על פני רוחב החלון כדאמר לקמן (ע"ב) רבועא מגו עגולא פלגא בעית דלוויי כלומר חצי מדה הנותרת בריבוע ריבה העגול עליו והיקף המרובע ט"ז ונמצא העגול רבה עליו ח' הרי ב' טפחים לכל צד: הני

אמצעי הוה ליה בית שמניחין בו'. נראה דאפי' יתנו העירוב באחד הבתים הסמוכים לחצירות או אפילו באחד מבתי החצירות אלו ג' בתים אין צריכין ליתן עירוב דנעשו כולם בית שער ולאותה חצר המוליכה עירוב דרך עליהן לחצר אחרת:

שניהם קנו עירוב. מתוך פי' הקונטרס משמע דאיירי בעירובי תחומין וקשה דבפרק במה מדליקין (שבת דף לד.) משמע דלא איירי רבא בתרוייהו בעירובי חצירות ובעירובי תחומין דמשני לא קשיא כאן בעירובי חצירות כאן בעירובי תחומין וא"כ לפירוש הקונט' בעירובי חצירות לא קנו וקשה דא"כ מאי פריך הכא מדרבא ונראה כפירוש רבינו חננאל דרבא איירי בעירובי חצירות אבל בעירובי תחומין דחמירי לא קנו[א] והשתא פריך שפיר ולשון לא דקאמר לא וערב עלינו שייך אפי' בעיר כמו לא ושכור לנו פועלים (ב"מ דף פג. [ט]):

הדרן עלך הדר

לימא תנן סתמא כרשב"ג. דקס"ד דלרבנן כיון דבג' יולא תמורת לבוד משוב פתח: **הא** קמ"ל **טעמא דחוליה למעלה.** ולגב דהדר ותנא למעלה מעשרה תנא נמי פחות מארבעה על ארבעה: **ושנים** ומשהו מהן בתוך י'. לא כמו שפירש בקונט' ב' טפחים ומשהו אורך מהיקפו בתוך י' מאמצעו ולכאן טפח ומאמצעו ולכאן טפח אלא כמו שפירש ריב"ן אלו שני טפחים ומשהו זקופים מלמטה למעלה דחלון זה הוי שמונה טפחים על שמונה טפחים מאחר דנעגולו כ"ד טפחים על כרחך באמצעו ח' טפחים דכל שבהיקפו שלשה טפחים יש ברוחבו טפח וכשתסיר שני טפחים למטה וכן למעלה וכן משני לדדין ישאלו ד' על ד' הלכך צריך שיהא החלון ב' טפחים ומשהו בתוך י' באורך זקיפת החלון באמצעיתו כדי שיהא משהו מן המרובע בתוך עשרה: ורבי

חלון שבין ב' חצירות ד' על ד' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין א' פחות מד' על ד' או למעלה מי' מערבין שנים ואין מערבין אחד: **גמ'** לימא תנן סתמא כר"ש בן גמליאל (ג) דאמר כל פחות מד' כלבוד דמי אפי' תימא כרבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרשב"ג אלא לענין לבודין אבל לענין פתחא אפי' רבנן מודו דאי איכא ד' על ד' חשיב ואי לא לא חשיב: פחות מד' וכו': פשיטא כיון דאמר ד' על ד' בתוך עשרה ממילא אנא ידענא דפחות מד' ולמעלה מי' לא הא קמ"ל טעמא דכוליה למעלה מי' (ד) אבל מקצתו בתוך י' מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד תנינא להא דת"ר כולו למעלה מי' ומקצתו בתוך עשרה כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מי' מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד השתא כולו למעלה מי' ומקצתו בתוך י' אמרת מערבין שנים ואם רצו מערבין א' כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מי' מיבעיא (ה) זו ואצ"ל זו קתני א"ר יוחנן חלון עגול צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה טפחים ושנים ומשהו מהן בתוך י' שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י' מכדי (ו) כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו ברוחבו טפח בתריסר סגיא הני

חד מינייהו לא יהב עירוביה אלא בחורבה הסמוכה לחבריה. ואמרינן מיכדי ספיקא הוא מאי שנא מדרבה דאמר א' לשנים צאו וערבו עלינו כו'. ודחינן השמשות ספק יום וספק לילה וספק (ה)עירוב [עירוב] כשר. הכא או לתרוייהו בית שער [או לתרוייהו בית]. אבל לגבי האי בית שער ולגבי האי בית בית לא. **הדרן עלך הדר**

חלון שבין שתי חצירות ארבעה על ארבעה בתוך י' מערבין שנים (ואין) [ואם רצו] מערבין כו'. אוקימנא להא מתני' אפילו לרבנן דסבירא להו דשלשה לא אמרינן בהו לבוד ותלתא סגי, הכא דלשווי פיתחין, אי איכא ד' טפחים הוי פיתחא, ואי לא לא. ואוקימנא נמי דהאי חלון שיש בו ד' על ד' טפחים, אי הוו הני ד' טפחים כולהו למעלה מי' [ומקצתן בתוך י'] טפחים אם רצו מערבין אחד. תנינא להא דתנו רבנן כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך י' כו'. תנא באהלות פרק י"ג עמוד המוטל באויר אינו מביא את הטומאה תחת דופנו עד שיהא בהיקפו כ"ד טפחים. ר' יוסי אומר כ"ח(ג), אין לך כ"ה טפחים שאין הארץ אוכלת טפח. וכן הוא אומר ויהיו הרימונים תשעים ששה [רוחה, ואומר כל הרמונים מאה עלהם בכה סביב, אי אפשר לומר מאה שכבר נאמר תשעים ששה] ואי אפשר לומר [תשעים וששה שכבר נאמר מאה, אמור מעתה ארבעה בלוענין בכותל ותשעים וששה נראין מבחוץ]. א"ר יוחנן [חלון] עגול צריך (שיש) [שיהא] בהיקפו כ"ד טפחים ומהן ב' טפחים ומשהו בתוך י', שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י'. ואמר קא דר' יוחנן כדייני דקיסרי דטעו ואמרי ריבועא דנפיק מגו עיגולא פלגא אמרה לשמעתיה. פי' (בהדיא) [מכדי] דכל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, מדכתיב ויעש את הים מצוק עשר באמה יסוד אותו סביב. וכבר פירשנוהו בפרק הראשון, וגם פירשנוהו במסכת סוכה בפרק א' בסוכה העשויה [ב]כבשן. וכיון שכל מה שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, המרובע היוצא מן העגול לטעמא דדייני דקיסרי ניפחת חציו, הוצרך ר' יוחנן לומר (לטעותא והא) [לטעותייהו] דדייני דקיסרי צריך דף החלון שהוא עגול, כ"ד טפחים היקיפו, שנמצא בו ח' טפחים על ח' טפחים, והוא שליש היקפו, כשתוציא מתוכו מרובע יפחת בסיתומין מכל צד שני טפחים, ואחרי כן ישאר באמצע ד' טפחים על (טפח) [ד' טפחים] חלל. נמצא סתום מזה החלון מכל צלע טפחי', מלמעלה טפחי', ומלמטה טפחי', נמצא באמצע ד' טפחים. עכשיו כשסותם מן הצלע התחתון שהוא בתוך י' טפחים אם לא תתן לו יותר משני טפחים בתוך הי'(ב) שאם יסתמו טפחי' ישאר מקצת מחללו של חלון אחר שתרבענו בתוך י' טפחים, רצו מערבין אחד. לפיכך הוצרך ב' טפחים ומשהו שיסיימו הטפחי' וישאר אותו משהו בכלל הריבוע פתוח בתוך י'.

מסורת הש"ס

ה) רש"ל, ב) לקמן פה: [סוכה ג:], ג) גיר' הרא"ש מדרבה לאמר רבה, ד) שבת לד., ה) [לקמן פג:], ו) לעיל ט. וש"ק, ז) [ר"ש לב: נג. יבמות יג. ל: כתובות נח. נדרים יד: חוליות ב: כריתות י:], ח) [לעיל יג: וש"נ], ט) בס"ת: למיגין, י) [וע"ע תוס' שבת לד. ד"ה שניהם],

מוסף רש"י

הנותן את עירובו בבית שער. עירוב הגבוי מבתי החצר ונתנו בבית שער, היינו בית קטן שלפני שער החצר, או מבפנים או מבחוץ, ושומר הפתח יושב שם (סוכה ג:). **אכסדרה.** שלפני הבית שקורין פורטיק"א (שם). **ומרפסת.** עליה אחוכה על פני החצר על פני רשות הרבים ובה פתחים הרבה לפי מתיותיה ודיורין בכל אחת ואחת ושתין מרפסת אחוכה לפני הפתחים כאורך עליה וכולן עולים בסולם אחד למרפסת ולרך המרפסת נכנסין ויוצאין כולן, מרפסת אלוי"ר, סולם אשקל"א (שם). **אינו עירוב.** אלא מזי לדירה שכל היולא ונכנס עובר עליו (שם). **בין השמשות.** קונה עירוב שהוא תחילת קדושת היום (שבת לד.). **זה שעירב עליו מבעוד יום.** הניח עירוב לסוף התחום מבעוד יום ולא הספיק להחשיך ממש עד שנאכל בין השמשות (שם). **נאכל עירובו.** שאכלו אלא אדם (שם). **שניהם קנו עירוב.** דלגבי האי שנאכל בין השמשות משוין ליה לילה ואמרינן כבר קנה עירוב ולגבי האי שעירב עליו בין השמשות משוין ליה יום ועדיין הוה לו שהות לקנות שביתה: **לא מינכרא מילתא.** ולא הוו מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא. אבל הך בתים הא קיימי קמן ואי משוין הכא הכי והכא הכי הויין מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא ולא ניתן פה לגדוקים לרדות.

הדרן עלך הדר

חלון שבין שתי חצירות. בתוך עשרה. מפרש בגמ' שיהא קצת הימנו ואפי' משהו בתוך עשרה לקרקע. **מערבין שנים.** שני עירובין אלו לעצמן ואלו לעצמן ואסורין זו עם זו. **ואם רצו מערבין אחד.** עירוב אחד שיתנו אלו עירובן באחרת ויערבו עמהן ויהיו כאחד. **פחות מארבעה.** לאו פתח הוי. **למעלה מעשרה.** נמי דאילו כל הכותל אינו גבוה יותר הוי מחיצה מעלייתא הלכך כשאין כולם מן החלל בתוך עשרה לאו פתח הוא ואין מערבין אחד ואסורות זו עם זו דרך רשות הכותל ודרך אותו חלון ודרך חוריס וסדקיס. **גמ'** רבן שמעון בפירקא קמא (א) בברייתא בגמרא. **הא קמשמע לן טעמא דחוליה למעלה מי' כו'.** דאי מריש הוה אמינא כולו בתוך י' בעינן. **ומקצתו.** אפילו משהו. **צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה.** דבלאו הכי לא מצית למינקט בגוויה חלון מרובע ד' על ד'. כל חלון עגול בתחתית אמצעיתו נמוך ומאמצעיתו לכאן ולכאן הוא מגביה והולך וצריך לזה שיהו שני טפחים ומשהו אורך מהקיפו בתוך י' מאמצעו לכאן טפח ומאמצעו לכאן טפח ועוד משהו משום דכי מרבעינן ליה מדלינן ליה מיניה שני טפחים מן ההיקף עגול שבין קרן לקרן לכל צד דסתמיין להו ומוקמינן לה אריבועא ונמצא אותו משהו הנשאר בסוף י' (ב) על פני רוחב החלון כדאמר לקמן (ע"ב) רבועא מגו עגולא פלגא בעית דלוויי כלומר חצי מדה הנותרת בריבוע ריבה העגול עליו והיקף המרובע ט"ז ונמצא העגול רבה עליו ח' הרי ב' טפחים לכל צד: הני

אמצעי הוה ליה בית שמניחין בו'. נראה דאפי' יתנו העירוב באחד הבתים הסמוכים לחצירות או אפילו באחד מבתי החצירות אלו ג' בתים אין צריכין ליתן עירוב דנעשו כולם בית שער ולאותה חצר המוליכה עירוב דרך עליהן לחצר אחרת:

שניהם קנו עירוב. מתוך פי' הקונטרס משמע דאיירי בעירובי תחומין וקשה דבפרק במה מדליקין (שבת דף לד.) משמע דלא איירי רבא בתרוייהו בעירובי חצירות ובעירובי תחומין דמשני לא קשיא כאן בעירובי חצירות כאן בעירובי תחומין וא"כ לפירוש הקונט' בעירובי חצירות לא קנו וקשה דא"כ מאי פריך הכא מדרבא ונראה כפירוש רבינו חננאל דרבא איירי בעירובי חצירות אבל בעירובי תחומין דחמירי לא קנו[א] והשתא פריך שפיר ולשון לא דקאמר לא וערב עלינו שייך אפי' בעיר כמו לא ושכור לנו פועלים (ב"מ דף פג. [ט]):

הדרן עלך הדר

לימא תנן סתמא כרשב"ג. דקס"ד דלרבנן כיון דבג' יולא תמורת לבוד משוב פתח: **הא** קמ"ל **טעמא דחוליה למעלה.** ולגב דהדר ותנא למעלה מעשרה תנא נמי פחות מארבעה על ארבעה: **ושנים** ומשהו מהן בתוך י'. לא כמו שפירש בקונט' ב' טפחים ומשהו אורך מהיקפו בתוך י' מאמצעו ולכאן טפח ומאמצעו ולכאן טפח אלא כמו שפירש ריב"ן אלו שני טפחים ומשהו זקופים מלמטה למעלה דחלון זה הוי שמונה טפחים על שמונה טפחים מאחר דנעגולו כ"ד טפחים על כרחך באמצעו ח' טפחים דכל שבהיקפו שלשה טפחים יש ברוחבו טפח וכשתסיר שני טפחים למטה וכן למעלה וכן משני לדדין ישאלו ד' על ד' הלכך צריך שיהא החלון ב' טפחים ומשהו בתוך י' באורך זקיפת החלון באמצעיתו כדי שיהא משהו מן המרובע בתוך עשרה: ורבי

חלון שבין ב' חצירות ד' על ד' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין א' פחות מד' על ד' או למעלה מי' מערבין שנים ואין מערבין אחד: **גמ'** לימא תנן סתמא כר"ש בן גמליאל (ג) דאמר כל פחות מד' כלבוד דמי אפי' תימא כרבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרשב"ג אלא לענין לבודין אבל לענין פתחא אפי' רבנן מודו דאי איכא ד' על ד' חשיב ואי לא לא חשיב: פחות מד' וכו': פשיטא כיון דאמר ד' על ד' בתוך עשרה ממילא אנא ידענא דפחות מד' ולמעלה מי' לא הא קמ"ל טעמא דכוליה למעלה מי' (ד) אבל מקצתו בתוך י' מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד תנינא להא דת"ר כולו למעלה מי' ומקצתו בתוך עשרה כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מי' מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד השתא כולו למעלה מי' ומקצתו בתוך י' אמרת מערבין שנים ואם רצו מערבין א' כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מי' מיבעיא (ה) זו ואצ"ל זו קתני א"ר יוחנן חלון עגול צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה טפחים ושנים ומשהו מהן בתוך י' שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י' מכדי (ו) כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו ברוחבו טפח בתריסר סגיא הני

חד מינייהו לא יהב עירוביה אלא בחורבה הסמוכה לחבריה. ואמרינן מיכדי ספיקא הוא מאי שנא מדרבה דאמר א' לשנים צאו וערבו עלינו כו'. ודחינן השמשות ספק יום וספק לילה וספק (ה)עירוב [עירוב] כשר. הכא או לתרוייהו בית שער [או לתרוייהו בית]. אבל לגבי האי בית שער ולגבי האי בית בית לא. **הדרן עלך הדר**

חלון שבין שתי חצירות ארבעה על ארבעה בתוך י' מערבין שנים (ואין) [ואם רצו] מערבין כו'. אוקימנא להא מתני' אפילו לרבנן דסבירא להו דשלשה לא אמרינן בהו לבוד ותלתא סגי, הכא דלשווי פיתחין, אי איכא ד' טפחים הוי פיתחא, ואי לא לא. ואוקימנא נמי דהאי חלון שיש בו ד' על ד' טפחים, אי הוו הני ד' טפחים כולהו למעלה מי' [ומקצתן בתוך י'] טפחים אם רצו מערבין אחד. תנינא להא דתנו רבנן כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך י' כו'. תנא באהלות פרק י"ג עמוד המוטל באויר אינו מביא את הטומאה תחת דופנו עד שיהא בהיקפו כ"ד טפחים. ר' יוסי אומר כ"ח(ג), אין לך כ"ה טפחים שאין הארץ אוכלת טפח. וכן הוא אומר ויהיו הרימונים תשעים ששה [רוחה, ואומר כל הרמונים מאה עלהם בכה סביב, אי אפשר לומר מאה שכבר נאמר תשעים ששה] ואי אפשר לומר [תשעים וששה שכבר נאמר מאה, אמור מעתה ארבעה בלוענין בכותל ותשעים וששה נראין מבחוץ]. א"ר יוחנן [חלון] עגול צריך (שיש) [שיהא] בהיקפו כ"ד טפחים ומהן ב' טפחים ומשהו בתוך י', שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י'. ואמר קא דר' יוחנן כדייני דקיסרי דטעו ואמרי ריבועא דנפיק מגו עיגולא פלגא אמרה לשמעתיה. פי' (בהדיא) [מכדי] דכל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, מדכתיב ויעש את הים מצוק עשר באמה יסוד אותו סביב. וכבר פירשנוהו בפרק הראשון, וגם פירשנוהו במסכת סוכה בפרק א' בסוכה העשויה [ב]כבשן. וכיון שכל מה שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, המרובע היוצא מן העגול לטעמא דדייני דקיסרי ניפחת חציו, הוצרך ר' יוחנן לומר (לטעותא והא) [לטעותייהו] דדייני דקיסרי צריך דף החלון שהוא עגול, כ"ד טפחים היקיפו, שנמצא בו ח' טפחים על ח' טפחים, והוא שליש היקפו, כשתוציא מתוכו מרובע יפחת בסיתומין מכל צד שני טפחים, ואחרי כן ישאר באמצע ד' טפחים על (טפח) [ד' טפחים] חלל. נמצא סתום מזה החלון מכל צלע טפחי', מלמעלה טפחי', ומלמטה טפחי', נמצא באמצע ד' טפחים. עכשיו כשסותם מן הצלע התחתון שהוא בתוך י' טפחים אם לא תתן לו יותר משני טפחים בתוך הי'(ב) שאם יסתמו טפחי' ישאר מקצת מחללו של חלון אחר שתרבענו בתוך י' טפחים, רצו מערבין אחד. לפיכך הוצרך ב' טפחים ומשהו שיסיימו הטפחי' וישאר אותו משהו בכלל הריבוע פתוח בתוך י'.

א) תסר כאן וא"ל שהיה ר' יוסי אומר אין לך כו' וכ"ה אומר רימונים תשעים ששה וגו' ואומר כל הרימונים מאה על הכבכה סביב אי אפשר לומר מאה שהרי כבר נאמר ומאה מגבוהן ע"כ.

ב) לפי שיגרת לשון רבינו נראה דל"ל שאם יסתמו טפחים לא ישאר מקצת מחללו של חלון אחר שתרבענו בתוך י' לא היו יכולין לערבו כאחד בלפיך הוצרך וכו'.

צו א מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה יא טוש"ע א"ח סי' שעט סעיף ב:

צז ב מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה יג טור ש"ע א"ח סי' שפג סעיף ג [וסי' תקו סעי' ג]:

א ג ד מיי' פ"ג מהל' עירובין הלכה א טור ש"ע א"ח סי' שעב סעיף ד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבן שמעון בפיקא קמא. ב"ג ולשם דף ט: (ב) ד"ה לרין וכו' בסוף עשרה הוא על פני:

רב ניסים גאון

לימא תנן סתמא כרבן שמעון בן גמליאל דאמר כל פחות מד' [כלבוד דמי]. עיקר דברי רבן בן שמעון בן גמליאל בברייתא אמורה בפרק מבוי, תנו רבנן קורה היוצאה מכותל זה כו', רבן שמעון בן גמליאל אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת. ואית' נמי בפרק הישן תחת המטה, והיא שנויה בתוספתא דעירובין בפרק א'.

רבינו חננאל

זה הבית הקרוב לה נעשה בית שער לחצר זו וזה הבית נעשה בית שער לחצר זו, נמצאו שני הבתים החיצונים בתי שער ואין צריכין עירוב. כדתנן הדר בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו אוסר, והאמצעי הוה ליה בית שמניחין בו עירוב כי בתוכו נתנו עירובן שתי חצירות, וקיימא לן כל בית שמניחין בו עירוב אין צריך ליתן פת, נמצאו ג' הבתים וב' חצירות יוצאין בעירוב אחד של חצר. **בדיק להו רחבה לרבנן,** כלומר אם הן בקיין בהילכות עירובין. שתי חצירות ושתי חורבות של אחרים ביניהן זה בא מחצירו דרך החורבה הסמוכה לחצירו, ונתן עירובו בחורבה (שכיחי צחלה) [האחרת], וכן בא זה מחצירו דרך החורבה הקרובה לחצירן ונתן עירובו בחורבה האחרת קנו עירוב או לא קנו עירוב. ואמרו ליה לא קני עירוב ממה נפשך, אי הני חורבות כל חדא הויא בית שער לחצר הסמוכה לה, הנותן עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב. ואי הני חורבות בתין נינהו נמצא כל אחד מבטלת בחורבה הסמוכה לה בבית דלא מערב, דהא (של) [כל] הכי השתא התם בין לא. **הדרן עלך הדר**

מוסף תוספות

א. בעירובי תחומין ספק חשכה אין מערבין, דהו"ל [מקנין] ביתא, אבל בעירובי חצרות דעירובי רשותייהו בעלמא הוא מערבין. ריטב"א.